

thirtyfifth. -त्रिंशत्, -त्रिंशति: *f.* thirty-five. -दश *a.* 1 fifteenth. -2 increased by fifteen; as in पञ्चदशं शतम् 'one hundred and fifteen'. -दशान् *a.* (pl.) fifteen. °अहः a period of fifteen days. -दशिन *a.* made or consisting of fifteen. -दशी 1 the fifteenth day of a lunar fortnight (the full or new moon day); Y. 1. 146. -2 N. of a philosophical work (प्रकरणग्रन्थ) by माधवाचार्य (विद्यारण्य). -दीर्घम् the five long parts of the body; the arms, eyes, belly, nose and breast; बाहू नेत्रद्वयं कुक्षिर्द्वे तु नासे तथैव च । स्तनयोरन्तरं चैव पञ्चदीर्घं प्रचक्षते ॥ -देवता: the five deities:—आदित्यं गणनाथं च देवीं रुद्रं च केशवम् । पञ्चदेवतमित्युक्तं सर्वकर्मसु पूजयेत् ॥ -धारणक *a.* upheld by the five elements. -नखः 1 any animal with five claws; such as the hare, alligator, tortoise, porcupine, rhinoceros शशकः शलकी गोधा खड्गी कूर्मश्च पञ्चमः । पञ्च पञ्चनखा भक्ष्या ये प्रोक्ताः कृतजैर्द्विजैः Bk. 6. 131; Ms. 5. 17, 18; Y. 1. 177. -2 an elephant. -3 a turtle. -4 a lion or tiger. -नखी, -नखराज an iguana (Mar. घोरपह); Gīrvāna. -नदः 'the country of five rivers, the modern Panjab (the five rivers being शतद्रु, विपाशा, इरावती, चन्द्रभागा and वितस्ता, or the modern names Sutlej, Beas, Ravee, Chenab and Jhelum). -दा (pl.) the people of this country. -नवति: *f.* ninety-five. -निम्बम् the five products of निम्ब *viz.* (the flowers, fruit, leaves, bark and root). -नीराजनम् waving five things before an idol and then falling prostrate before it; (the five things being:—a lamp, lotus, cloth, mango and betel-leaf). -पञ्चाश *a.* fiftyfifth. -पञ्चाशत् *f.* fifty-five. -पदी 1 five steps; पुंसो यमान्तं व्रजतोऽपि निष्ठुरैरैतैर्धनैः पञ्चपदी न दीयते Pt. 2. 115. -2 the five strong cases, *i. e.* the first five inflections -पर्वण *n.* (pl.) the five *parvans* q. v.; they are चतुर्दश्यामी चैव अमावास्या च पूर्णिमा । पर्वण्येतानि राजेन्द्र रविसंक्रान्तिरेव च ॥ -*a.* five-knotted (an arrow). -पल्लवम् The leaves of the mango, fig, banyan, ficus religiosa (Mar. पिपळ) and Genus Ficus (Mar. पायरी). There are other variations such as पनस, आम्र, पिप्पल, वट and बकुल. The first group is for the Vedic ritual only. -पात्रम् 1 five vessels taken collectively. -2 a Srāddha in which offerings are made in five vessels. -पाद् *a.* consisting of five feet, steps, or parts; पञ्चपादं पितरम् Praśna Up. 1. 11. (-*m.*) a year (संवत्सर). -पादिका N. of a commentary on शारीरकभाष्य. -पितृ *m.* (pl.) the five fathers:—जनकश्चोपनेता च यश्च कन्यां प्रयच्छति । अन्नदाता भयत्राता पञ्चैते पितरः स्मृताः ॥ -पित्तम् the bile of five animals *viz.* (the boar, goat, buffalo, fish and peacock). -प्रस्थ *a.* having five elevations (a forest). -प्राणाः *m.* (pl.) the five life-winds or vital airs; प्राण, अपान, व्यान, उदान and समान. -प्रासादः a temple of a particular size with four pinnacles and a steeple. -बन्ध a fine equal to the fifth part of anything lost or stolen. -बलाः five medicinal herbs, namely बला, नागबला, महाबला, अतिबला and राजबला. -बाणः, -वाणः, -शरः epithets of the god of love; see पञ्चेषु. -बाहुः N. of Śiva. -विन्दुप्रसृतम् N. of a particular movement in dancing; Dk. 2. -बीजानि the five seeds:—कर्कटी, त्रपुस, दाडिम, पद्मबीज,

and वानरीबीज. -भद्र *a.* 1 having five good qualities. -2 consisting of five good ingredients (as a sauce &c.). -3 having five auspicious marks (as a horse) in the chest, back, face and flanks. -4 vicious. -द्रः a kind of pavilion. -भागिन *m.* the five deities of पञ्चमहायज्ञ; धर्मकामविहीनस्य चुक्रुधुः पञ्चभागिनः Bhāg. 11. 23. 9. -भुज *a.* pentagonal. (-जः) 1 a pentagon; cf. पञ्चकोण. -2 N. of Gaṇesa. -भूतम् the five elements; पृथ्वी, अप्, तेजस्, वायु and आकाश. -भृङ्गाः the five trees, *viz.* देवदाली (Mar. देवडगरी), शमी, भङ्गा (Mar. भांग), निर्गुण्डी and तमालपत्र. -मकारम् the five essentials of the left-hand Tantra ritual of which the first letter is म; see पञ्चतत्त्व (2). -महापातकम् the five great sins; see महापातक; Ms. 11. 54. -महायज्ञाः *m.* (pl.) the five daily sacrifices enjoined to be performed by a Brāhmana; अध्यापनं ब्रह्मयज्ञः पितृयज्ञस्तु तर्पणम् । होमो देवो बलिर्भौतो नृयज्ञोऽतिथिपूजनम् ॥ Ms. 3. 70. अहुतं च हुतं चैव तथा प्रहुतमेव च । ब्राह्मं हुतं प्राशितं च पञ्च यज्ञान् प्रचक्षते ॥ Ms. 3. 73; see महायज्ञ. -मारः son of Baladeva; L. D. B. -माश (षि) क *a.* consisting of five Māsas (as a fine &c.). -माष (षि) क *a.* amounting to five māṣas; गर्दभाजाविकानां तु दण्डः स्यात्पञ्चमाषिकः Ms. 8. 298. -मास्य *a.* happening every five months. -मुखः an arrow with five points; (for other senses see पञ्चानन.) -मुद्रा five gestures to be made in presenting offerings to an idol; *viz.* आवाहनी, स्थापनी, संनिधापनी, संबोधनी and संमुखीकरणौ; see मुद्रा. -मूत्रम् the urine of five female animals: the cow, goat, she-buffalo, sheep, and she-ass.). -मूलम् there are nine varieties of the pentad combinations of roots; लघुपञ्चमूल, बृहत्पञ्चमूल, शतावरीदि, तृणपञ्चमूल, जीवकादिपञ्चमूल, पुनर्नवादिपञ्चमूल, गोक्षुरादि, वल्ली. -रत्नम् a collection of five gems; (they are variously enumerated: (1) नीलकं वज्रकं चैति पद्मरागश्च मौक्तिकम् । प्रवालं चैति विज्ञेयं पंचरत्नं मनीषिभिः ॥ (2) सुवर्णं रजतं मुक्ता राजावर्तं प्रवालकम् । रत्नपञ्चकमाख्यातम् ... ॥ (3) कनकं हीरकं नीलं पद्मरागश्च मौक्तिकम् । पञ्चरत्नमिदं प्रोक्तं मृषिभिः पूर्वदर्शिभिः ॥ -2 the five most admired episodes of the Mahābhārata; गीता, विष्णुसहस्रनाम, भीष्मस्तवराज, अनुस्मृति and गजेन्द्रमोक्ष). -रसा the आमलकी tree (Mar. आंवळी). -रात्रम् 1 a period of five nights; इत्यर्थं वयमानीताः पञ्चरात्रोऽपि विद्यते Pañch. 3. 24. -2 N. of one of Bhāsa's dramas. -3 N. of a philosophical treatise attributed to Nārada. -4 N. of an अहीन (sacrifice) lasting for 5 days; स एतं पञ्चरात्रं पुरुषमेधं यज्ञकृतुमपश्यत् Śat. Br.; cf. Mb. 12. 218. 11. -राशिकम् the rule of five (in math.). -लक्षणम् a Purāna; so called because it deals with five important topics:—सर्गश्च प्रतिसर्गश्च वंशो मन्वन्तराणि च । वंशानुचरितं चैव पुराणं पञ्चलक्षणम् ॥ see पुराण also. -लवणम् five kinds of salt; *i. e.* काचक, सैन्धव, सामुद्र, बिड and सौवर्चल. -लाङ्गलकम् a gift (महादान) of as much land as can be cultivated with five ploughs. -लोकपालः the five guardian deities *viz.* Vināyaka, Durgā, Vāyu, Ākāśa and Aśvinī-kumāra. -लोहम् a metallic alloy containing five metals (*i. e.* copper, brass, tin, lead and iron). -लोहकम् the five metals *i. e.* gold, silver, copper, tin and lead. -वटः the sacred or sacrificial thread worn across the